

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Qaqortoq 17. november 2013

Vilhelm Lyngø Hard/aqutsisoq – ordstyrer

Borgmester Jørgen Wæver Johansen/

Ataatsimiititsinermut taama amerlatigisut takkummata nuannaarutigaa. Qinersinissap tungaanut inuussutissarsiorneq pingaarnertut suliassatut sammivarput. Aatsitassarsiornermik ingerlatsineq periarfissat annertuut ilagisussaavaat, suliassaqarfillu taanna taamaattumik ineriartortinneqassaaq. Misissuinerit 2001-ip missaani aallartinneqartut maannakkut inatsisinut naapertuulluinnartumik piiannissamik qinnuteqaateqarnermik inerineqarmata, maannakkullu kommunitisinni maani tusarniaassutigineqarmata nuannaarutigaarput. Imaattussaavoq innuttaasut suliap taassuma ingerlanerani malinnaaqqissaarnissamut periarfissaqassasut, aammalu suliffeqarfiit sapinngisamik annertunerpaamik suliap taassuma ingerlanerani peqataatinneqassapput. Tassami tamatta suliassat taamaattut kommunitisinni iluaqutaalernissaat soqutigisaraarput.

Tamatta ilisimavarput kujataani innuttaasut ikiliartortut. Innuttaasut periarfissaqarfiusunut nutserput, aammalu ilaqtutanut pilersuisinnaassagaanni suliffissaqarnissaq pisariaqarpoq.

Taamaattumik suliniutit Killavaat Alannguatut ittut pisariaqartippavut. Innuttaasut misigisimagunik isummaminnik annissuinissamut periarfissaqarsimanatik, maannakkut tamatumunnga ataatsimiititsinerimi matumani periarfissaqarpoq. Taamaangippat tusarniaanermut piffisaq 2. december 2013 tikillugit ingerlasussaavoq.

Jeg er glad for at der er kommet så mange til mødet. Op til valget har vi haft erhverv som en af de vigtigste mærkesager. Minedriften vil være en af de store muligheder, og dette område skal derfor udvikles. Vi er glade for at de undersøgelser, der startede omkring 2001, nu er resulteret i en, helt i tråd med lovgivningen, ansøgning om udnyttelse, og bliver nu genstand for høringer her i kommunen. Det skal være sådan, at borgerne har mulighed for at følge nøje med i denne proces, og virksomhederne skal inddrages mest muligt i denne proces. For vi er alle interesseret i at projekter af denne slags skal komme kommunen til gavn.

Vi er alle vidende om at der er faldende befolkningstal i sydregionen. Indbyggerne flytter dertil hvor der er muligheder, og skal man kunne forsørge sin familie, så kræver det at der er arbejde at få.

Derfor vil initiativer som det i Killavaat Alannguat være ét vi har brug for. Har befolkningen en følelse af, at man ikke har haft mulighed for at give sin mening til kende, har man nu mulighed for det via dette møde. Ellers er høringsperioden frem til 2. december 2013.

**Naalakkersuisoq for Erhverv og Råstoffer, Jens-Erik Kirkegaard/ Inuussutissarsiornermut
Aatsitassaqarnermullu Naalakkersuisoq, Jens-Erik Kirkegaard**

Tanbreezip Killavaat Alannguanni aatsitassanik qaqtigoortunik (Eudialytinik) piiannissamut suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaalluni ataatsimiititsinermut tikilluaqqusillunga oqaaseqalaarniarput.

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Maani Qaqortumi kingornalu Nanortalimmi, Alluitsup Paani Narsamilu Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaalluni ataatsimiisitsisoqassaaq, taakkunungalugu amerlanerpaat peqataanissaat pingaaruteqarpoq.

Naalakkersuisuniit pingaartinneqarpoq tamat soqutigisaqaqatigiillu siunissami aatsitassarsiornermi suliniutissanut peqataatinneqartarlutik sunniuteqartarnissaat.

Naalakkersuisuniit anguniangarput ersarilluinnarpoq. Aatsitassaativut aningaasarsiornikkut siuariartornermut ineriartortitsinermullu atorineqassapput, aatsitassarsiornermilu suliniutiniit aallaveqartumik suliffeqarfanni sulisoqarnermi akileraarutigut royaltimillu akitsuutigut isertitaqartassaavut. Tassami nunatta aatsitassatigut pisuussutai siunissami aningaasarsiornermi tunngaviit/nappatit pingaarnerit ilangilluinnalertussavaat, taakkulu ikitsuinnaat kisimik iluaqutigissanngilaat, inuiaqatigiilli iluaqutigissavagut.

Qularutigineqassanngilaq suliniut maanna sammmisarput Kujataani suliffissanik nutaanik aamma isertitaqarfiusinnaasunik nutaanik ineriartortitsinissamut periarfissiissammat.

Naalakkersuisuniit pingaartinneqarluni soqutigisarineqarpoq, suliffissat amerlanerpaat Kalaallit Nunaanni pilersinneqarnissaat. Tassa inuussutissarsiornikkut suliat annertunerpaat Kalaallit Nunaanni ingerlanneqartassasut. Aamma aatsitassat piianeqartut atortussiariniarlugit suliareqqinneqartarneri nunatsinni ingerlanneqartarnissaat soqutigisaralugu pingaartipparput.

Kisianni una erseqqissarneqartariaqarpoq aatsitassarsiorluni suliniutit aatsaat piviusungortinneqartassapput, Kalaallit Nunaanni avatangiisinut, peqqissutsimut sillimaniarnikkullu piumasaaqatit eqquutsinneqaraangata.

Tusarniaalluni ataatsimiisitsinermi matumani Tanbreezip suliniutaanut tunngatillugu nalunaarusiat marluk oqaluserineqassapput, tassaasut inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussanik nalilersuineq (VSB) aamma avatangiisinut sunniutaasussanik nalilersuineq (VVM). Nalunaarusiat taakku tamanut ammasumik maanna tusaarniaaassutigineqarput, taakkunungalugu isummersornissamut periarfissartinneqartoq decemberip ulluisa aappaannut killeqarpoq.

Nalunaarusiat paasiuminartumik saqqummiunneqarnissaat anguniarlugu, Tanbreezimit aamma suliffeqarfimmut attuumassuteqanngitsunit aallartitanit saqqummiussisoqassaaq, Uanga isumara naapertorlugu taamatut saqqummiussisoqarpat, suliniummut tunngatillugu siammasissumik isiginninnissamik tamanna periarfissiissaaq. Saqqummiussisoqareerpat oqaaseqaateqarnissamut aamma Tanbreezimit Namminersorlutillu Oqartussanit aallartitanut apeqquteqarnissamut periarfissaqarluarumaarpoq, apeqqutigiumaakkasilu sapinngisaaq tamaat pitsaanerpaamik akissuteqarfiginiarneqartarumaarput.

Ataatsimiinerni tamani allatseqartassaaq, oqaatigineqartut apeqqutigineqartullu tamarmik eqikkarlugit allaaserineqartassapput. Ataatsimiinnernit eqikkaanerit Tanbreezimit tunniunneqassapput, taakkulu tunngavigalugit suliffeqarfimmit nalilersuisoqarsinnaavoq, suliniutitut pilersaarutigineqartoq allanngortinneqassanersoq.

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Neriuppunga sunniuteqarnissamut periarfissaq una atorluarumaarissi, siunnersuuteqarlusi,
oqaaseqaateqarlusi imaluunniit isummersuuteqarlusi.

Qujanaq.

Jeg vil gerne have lov til at byde alle velkommen til dette offentlige høringsmøde om Tanbreez projektet ved Killavaat Alannguat.

Der vil blive afholdt 4 offentlige høringsmøder i Sydgrønland om projektet. Her i Qaqortoq, Nanortalik, Alluitsup Paa og i Narsaq. Og i den forbindelse er det vigtigt, at så mange så muligt møder op til høringsmøderne. For Naalakkersuisut er det nemlig vigtigt, at flest muligt borgere og interessenter engagerer sig i de fremtidige råstofprojekter.

Naalakkersuisuts målsætning er klar. Mineralske råstoffer skal skabe vækst og udvikling med indtægter fra royalty og skatter fra nye arbejdspladser forbundet med mineralprojekter. For vores fælles råstoffer vil i fremtiden udgøre en markant grundpille i vores fælles økonomi, og skal være til gavn for alle i samfundet – og ikke kun de få.

Der skal ikke herske tvivl om, at det aktuelle projekt vil kunne skabe udviklingsmuligheder i Sydgrønland som helhed med nye arbejdspladser og indtægtsmuligheder. Det er et væsentligt hensyn for Naalakkersuisut at flest mulige arbejdspladser skal skabes i Grønland – det betyder også at så meget af industriaktiviteterne som muligt skal foregå i Grønland. Det gælder også oparbejdning af malmen til mineraler.

Men råstofprojekter skal kun realiseres, hvis de lever op til de krav som Grønland stiller i forhold til miljø, sundhed og sikkerhed.

I dag skal vi diskutere de to rapporter, der omhandler Tanbreez-projektet. Det er rapporterne Vurdering af Samfundsmæssig Bæredygtighed og Vurdering af Virkninger på Miljøet. Begge rapporter er sendt til offentlig høring, som man har mulighed for at kommentere på indtil den 2. december.

For bedre at kunne forholde sig til de to rapporter, vil der være præsentationer af både selskabet og repræsentanter som ikke er tilknyttet selskabet. Jeg er selv af den opfattelse, at dette vil give et mere nuanceret billede af projektet. Og efter præsentationen vil der blive rig mulighed for at fremkomme med jeres kommentarer og spørgsmål til både repræsentanter fra Tanbreez og Selvstyret. Og så vil vi bestræbe os på at besvare spørgsmålene så godt som muligt.

Der er en referent til hvert af høringsmøderne, der skal sikre at alle jeres spørgsmål og kommentarer bliver noteret. Det sikrer at Tanbreez får en kopi af referaterne, så de dermed kan vurdere om deres planer skal justeres. Jeg håber, at I ville benytte jer af denne mulighed for indflydelse og komme med jeres input, meninger og holdninger.

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

**Naalakkersuisoq for Miljø og Natur Kim Kielsen/ Inuussutissarsiornermut Aatsitassaqarnermullu
Naalakkersuisoq, Jens-Erik Kirkegaard**

Nuannaarutigaaara manna aqqutigalugu nalunaarusiat maannamut Kilaavaat Alannguanni suliassamut atasut oqallisiginissaannut periarfissaqaratta. Tusarniaanerup ingerlanera innuttaasut qanimut suleqatigalugit pissaaq.

Naalakkersuisut politikkerat aatsitassarsiornermi ingerlatanik suliaqarnissaq pinngortitaq avatangiisillu pilliutigalugit pissanngitsoq. Taamaattorli aatsitassarsiornermi ingerlatanik suliaqarnermi avatangiisit tamatigit sunnerneqartussaapput, kisianni tamanna minnerpaamiitineqassaaq. Inatsit aalajangersakkanik imaqarput tassanilu pinngortitamik avatangiisinillu illersuinissamut sillimaniarnermi iliuousissat atuuttussat erseqqissarneqarput. Uanga nammineq Killavaat Alannguata sumiiffianut takusaavunga, takusinnaasakkalu malillugit tamanna aamma nalunaarusiani uppersarsarneqarpoq, taamaattumik avatangiisit pinngortitarlu annikitsuaraannarmik sunnerneqartussaapput.

Jeg er glad for at vi herigennem nu får mulighed for at diskutere de rapporter, der hidtil er produceret i tilknytning til projektet i Killavaat Alannguata. Høringsprocessen skal ske i tæt samarbejde med borgerne.

Det er Naalakkersuisuts politik, at mineaktiviteterne ikke skal ske på bekostning af natur og miljø. Ved mineaktiviteter vil miljøet dog altid blive påvirket, men det skal være på et minimum. Lovgivningen indeholder bestemmelser, og præciserer her forholdsregler, der er gældende for beskyttelse af natur og miljø. Jeg har selv været på stedet i Killavaat Alannguata, og som jeg kan se det, og det er også underbygget i rapporterne, så vil der ske en meget lille påvirkning af miljø og natur.

Nikolaj Piechnik Brandt, MT Højgaard/

Suliassaq pillugu - tassunga link-iliisoqassaaq

Præsentation af projektet – linkes dertil.

Flemming Pagh Jensen (biolog)/Orbicon/

VVM-imut nalunaarusiaq saqqummiunneqarpoq – tassunga link-iliisoqassaaq

Præsentation af VVM-rapporten – linkes dertil.

Rikke Carlsen – Grontmij/

Inuiaqatigiinni piujuartussamik iluaqutaasumik sunniutaasussamik nalilersuineq

Præsentation af VSB-rapporten - linkes dertil.

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Greg Barnes/Tanbreez

Sumiiffimmi allanik aatsitassaqqarpoq siunissami piiarneqarsinnaasunik. Taamaattumik suliffissanik sulii allanik pilersitsisoqarsinnaavoq.

Der er andre mineraler i området, der kan udvindes fremover. Derfor kan der etableres yderligere andre jobs.

Gert Asmund, seniorforsker/DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi & Ole Geertz-Hansen, seniorforsker/Naturinstituttet /

DEC-p aamma Pinngortitaleriffiup VVM-imik nalilersuinerat siunnersortinit Tanbreez-imut atatinneqartunit suliarineqqarpoq

Tassunga link-iliisoqassaaq

DCE og Grønlands Naturinstituts vurdering af VVM'en udarbejdet af de konsulenter, der er knyttet til Tanbreez.

Linkes dertil.

Ole Kjær, Departementet for Erhverv og Råstoffer/ Inuusutissarsiornermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoqarfik

Tusarniaanerp ingleranera aamma Inuiaqatigiinnut tunngatillugu apeqquiti

Tassunga link-iliisoqassaaq.

Høringsprocessen og Samfundsmæssige problemstillinger

Linkes dertil.

Inersuarmit apeqqutit

Spørgsmål fra salen

Otto Ottosen:

Aatitassarsiorfinni pisoqarsinnaasarpoq tamaattumik sillimaniarneq pisariaqarsinnaalluni. Saqqummiunneqartuni takusaqarsinnaangilanga silliminarnermut tunngasut ilanngunneqarsimanerannik. Pisoqassappat sillimaniarnermik pisariaqartitsilersinnaasumik taava susoqassavaa? Piareersimasoqarpa sillimasussanik

Der kan i alle mineområder opstå alvorlige situationer – som kan kræve at behovet for beredskab bliver aktuelt. Der står ingen steder noget om beredskab. Såfremt der sker en alvorlig situation disse steder, hvad skal der så ske? Er nogen klar med beredskab? Og hvem skal stå for dette?

Naalakkersuisoq Jens-Erik Kirkegaard/

malittarisassaarpoq malinneqartussanik assersuutigalugu sulinermi avatangiisit iluanni. Aamma Killavaat Alannguanni pisariaqalissagaluarpat. Tassani erseqqissarneqassaaq Killavaat Alannguanni aatsitassarsiorfik nunap qaavani ujaqerivittut piaaffiussasoq pilersaarutigineqarmat, taamaattumillu qarusooqartussaangimmat. Nunaqarfinni pisartutut ikiuuttussat illoqarfimmeersussaapput, taamatullu pisoqarnerani aamma taamaattumik taamaattoqassappat illoqarfimmit qaninnermit ikiuuttussanik aggersoqarnissaa periarfissaasussaavoq.

Der er retningslinjer, der skal følges eksempelvis indenfor arbejdsmiljø og/eller Search & Rescue. Også såfremt Killavaat Alannguat bliver aktuelt. Det skal her fremhæves, at minen i Killavaat Alannguat er planlagt til at være et åbent stenbrud, og der vil derfor ikke være tunneller. Ligesom det sker i bygder, så vil assistance komme fra byen, og der vil i denne situation derfor også være sådan, at det vil være mulighed for at, der kan komme hjælp fra den nærmeste by.

Anders Kielsen:

Ilinniartitaanerup maani taaneqarnera annikitsutut isigaara – suut periarfissaappat inuusuttunut? Ilinniaqqinnissamut suut periarfissaappat , suut ilinniagassat tunniussinnaavaat, allanullu periarfissat?

Uddannelse blev ikke nævnt ret meget i denne proces. Hvilke muligheder vil der være for de unge? Hvilke muligheder vil der være for videreuddannelse, hvad kan I tilbyde af uddannelse og andre muligheder? Det er for begrænset fx for grønlandske piloter.

Naalakkersuisoq Jens-Erik Kirkegaard/

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Politikerit tamarmik soqutigisaraat inuusuttut aatsitassarsionnermi ingerlatani taakkunani peqataanissamut periarfissaqarnissaat. Kommuni, Namminersorlutik Oqartussat kiisalu suliffeqarfik akuersissummik qinnuteqartoq tamatuma kingorna suleqatigiit pingasut isumaqatiginninniarnernik ingerlatsisussaapput, aammalu assersuutigalugu tassani ilinniartitaaneq pillugu apeqqutit ilaasussaapput. Siunnerfigineqarpoq aatsitassarsiorfimmi sulisussat 90 procentii nunaqavissuussasut.

Alle politikere er interesseret i at unge får mulighed for at være med i disse mineaktiviteter. Kommunen, Selvstyret samt den virksomhed der søger tilladelse vil efterfølgende gennemføre trepartsforhandlinger, og det kan eksempelvis indebære spørgsmål om uddannelse. Det er målet at 90 procent af dem, der arbejder ved minen, skal være hjemmehørende.

Borgmester Jørgen Wæver Johansen/

Tusarlugu nuannerpoq aatsitassarsiorfimmi sulisussat 90 procentii nunaqavissuussasut siunertarineqartoq. Uagut 100 procenti siunnerfigaarput. Aatsitassanut ilinniarfik Qaqortumi immikkoortortaqqarfeqartariaqaraluarpoq, tassami ingerlatassat amerlanersaat maani ingerlanneqartartussaapput. Kisianni sulisussanut tunngatillugu qulequttap IBA-mut isumaqatigiisummi ilaatinnissaa isumassatsialaavoq pitsaalluinnartoq.

Det er godt at høre at det målsætningen, at 90 procent af dem der arbejder ved minen skal være hjemmehørende. Vi stiler efter 100 procent. Råstofskolen bør have en afdeling i Qaqortoq, for det er her, de fleste af aktiviteterne vil blive gennemført. Men det er en rigtig god ide, at få emnet om arbejdskraft ind som en del af en IBA aftale.

Naalackersuisoq Kim Kielsen/

Ilinniartitaanerit inerisarneqarnissaannut periarfissat tamarmik misissorneqassapput.

Alle muligheder skal undersøges for at uddannelser kan opbygges. Det er et klart politisk signal fra befolkningen, vi er nødt til at fokusere på minevirksomhed og turisme. Vi skal fokusere mere på uddannelse; det skal have en højere prioritet.

Greg Barnes/Tanbreez

Uagutsinnut siunnerfiusoq tassaajuaannarpoq sulisut minnerpaamik 90 procentii nunaqavissuussasut. Sinneri 10 procentit suliaasaqarfiussaapput Kalaallit Nunaanni pigineqanngitsut. Nunaqavissunik ilinniartitaanermik piginnaanngorsaanermillu ingerlatsinerput ingerlaqqissaaq, taakkua tikisitaniit ukiorparujussuarni amerlanerni nunatsinniittussaammata.

Målet for os er altid, at mindst 90 procent af de ansatte skal være lokale. De resterende 10 procent vil bestå af fagområder, der ikke kan findes i Grønland. Vi skal fortsat uddanne og opkvalificere de lokale, da de er i landet i mange flere år end de tilkaldte.

Rikke Carlsen/Grontmij

Erseqqissarneqassaaq ilinniartitaaneq nalunaarusiami ilaammat, kisianni saqqummiinermi ilaatinneqanngilaq, pissutigalugu qulequttat suut maani saqqummiunneqassanersut pingaarnersiunissaq apeqqutaasimammat.

Det skal understreges, at uddannelse er analyseret i VSB-rapporten, men det er ikke med i fremlæggelsen, da det har været et spørgsmål om prioritering af hvilke emner, der skal fremlægges her.

Otto Kreutzmann:

Oqaatigineqarpoq innaallagissionermi olie atorneqassasoq tamannalu CO2-mik aniatitsinermik malitseqassaaq. Sooq Qorlortorsuaq innaallagissamik aallerfissatut periarfissatut eqqarsaatigineqarsimangila?

Det skrives, at dieselenergi/energi fra dieselgeneratorolie vil blive benyttet i forbindelse energiproduktionen, og dette vil øge CO2-udledningen. Hvorfor har man ikke tænkt på Qorlortorsuaq som energikilde?

Naalakkersuisoq Jens-Erik Kirkegaard/

Kalaallit Nunaanni aatsitassarsionermik suliaqartut suliffissuit nukissiamik atuisorujussuususaapput. Uani oqaatigineqassaaq Killavaat Alannguannut tunngatillugu nukissiorfissaq pillugu apeqqut ingerlatseqatigiiffimmiit siunnersuutaammat, inatsisitigut nunatsinni piumasaqaateqarnitsinnut naapertuulluinnartumik. Ingerlatseqatigiiffiup erngup nukinganik atulluni periarfissat misissorsimavai. Kingusinnerusukkut nukissiorfissanut allanik periarfissaqarsinnaassanersoq misissuinerit ingerlaqqittussaapput.

Mineindustrien i Grønland vil være energikrævende. Det skal her bemærkes, at spørgsmålet om energikilde i forhold til Kringlerne er et bud fra selskabet, helt i henhold til de krav landet stiller via lov. Selskabet har undersøgt vandkraftmulighederne. Det vil blive undersøgt videre senere hvorvidt det kan blive tale om andre muligheder for energikilder.

Borgmester Jørgen Wæver Johansen/

Ottop eqqarsaataa tapersorsorpara. Qulequtaq taanna aallaqqaataaniilli inissinneqarsimasariaqaralarpoq, tassalu nukissiuutit ataavartut ilaatinneqarlutik. Naleqqutissaaq Qorlortorsuaq Killavaat Alannguanni suliasamat atatinneqarsinnaassappat. Tamanna inuiaqatigiinnut aningaasaqarnikkut ilanaaruteqartitsisussaavoq, pissutigalugu erngup nukinganik nukissiorfimmit tunisaqarnerulerneq, atuisut sinnerinut akinik appartitseqataasimammat.

Jeg støtter Ottos tanke. Det burde være et emne man har på plads fra starten af, nemlig at det inkluderer vedvarende energi. Det vil være hensigtsmæssigt, at Qorlortorsuaq kan blive knyttet til projektet i Killavaat

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Alannguat. Dette kan medføre økonomisk gevinst for samfundet, fordi en øget afsætning fra vandkraftværket kan være med til at sænke priserne for de øvrige forbrugere.

Naalakkersuisoq Kim Kielsen/

Aatsitassarsiorfimmik ingerlatsinerup iluani ingerlatat annertusineranni CO2-mik aniatitsineq annertunerulertussaavoq, kisianni nukissiamik pilersuineq nalinginnaasoq Nukissiorfiit ingerlataat, siullermik pingaarnertullu atuisunut nalinginnaasunut pilersuineramik qulakkeerisussaavoq. Aatsitassarsiorfiutileqatigiiffinnik pilersuineramik qulakkeerinissaq uagut suliasarinngilarput.

Øget aktiviteter indenfor minedrift vil indebære øget CO2-udledning, men den almindelige energiforsyning som Nukissiorfiit står for, skal først og fremmest sikre forsyningen til de almindelige forbrugere. Det er ikke vores opgave at sikre forsyningen til mineselskaberne, men det giver mere mening at bruge vandkraft.

Nikolaj P Brandt – MT Højgaard/

Aatsitassarsiorfiup minnerpaamik 4mwt atortussaavaa – pisariaqartitsinermut tassunga matussusiinissamut Qorlortorsuarmi imeq naammanngilaq, taanna taamaallaat 1mwt-imik pilersuisinnaagami. Nukissiorfiit assersuutigalugu turbinit pingatserlugit periarfissat qanoq issarnersut misissuileruttorput. Imeq naammassappat akiusut qanoq sunnerneqassanersut misissorneqassaaq.

Tamatuma saniatigut Qorlortorsuup aatasitassarsiorfiullu inissisimaffissaatut eqqarsaatigineqartup akornanni 7 km-inik isorartussuseqarpoq. Kisianni erseqqissarneqassaaq Nukissiorfiit oqaloqatigineri ingerlammata.

Minen skal forventeligt bruge 4,5 MW. På daværende tidspunkt lå Nukissiorfiit i voldgift med entreprenøren, hvorfor vi kun kunne få oplyst, at der makismalt ville være 1 MW til rådighed i gode nedbørsår. I august 2012 blev der indgået forlig mellem entreprenøren og Nukissiorfiit, og herfter kunne Nukissiorfiit indgå i en god dialog. Pt. foretager Nukissiorfiit undersøgelser med henblik på at kunne vurdere, om der er tilstrækkeligt vand til installering af en 3. turbine.

Er prisen på vandkraftgenereret strøm konkurrencedygtig i forhold til dieselgenereret strøm, så vil TANBREEZ også være positiv indstillet over denne form for strømforsyning.

Der vil under alle omstændigheder være et diesel-nødgeneratoranlæg på siden.

Derudover er der 7 km afstand mellem Qorlortorsuaq og den påtænkte mineplacering. Men det skal fremhæves, at der er en god dialog i gang med Nukissiorfiit.

(Navn på spørgeren kendes ikke):

Hvad er begrundelsen for ikke at bruge vandkraft?

Naalakkersuisoq Jens-Erik Kirkegaard/

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Misissuinermik ingerlasoqarpoq aammalu Nukissiorfiit aamma Tanbreez-ip akornanni oqaloqatigiittoqarluni. Misissuinerit taakkua aalajangersimanagerpata qulequtaq qaqeqqinneqassaaq. Maannakkorpiaq aaqqiissutissaq sorleq piviusorsioruunersoq oqaatigineqarsinnaanngilaq, pissutigalugu arlalitsigut teknikkikkut periarfissat apeqqutaasinnaammata. Kisianni Naalakkersuisut aaqqiissutissat sulii sammisavaat

Der er undersøgelse i gang, og dialog mellem Nukissiorfiit og Tanbreez. Når disse undersøgelser bliver mere konkrete, vil emnet blive taget op. Lige her og nu kan man ikke sige hvilken løsning der vil blive realistisk, da meget kan afhænge af de tekniske muligheder. Men Naalakkersuisut vil fortsat have fokus på løsninger.

Jensigne Ottosen:

Eqqagassat suneqassappat, taakkulu uagutsinnut qanoq sunniuteqassappat? Eqqagassat arlaannut iluaqutigineqarsinnaappat aatsitassarsiorfilluunniit matoreeraluarpat?

Hvad vil der blive af affald og dets påvirkning på os? Kan man drage nytte af dette selv når minen er lukket? Kan vi forvente, at Danmark altid vil acceptere at modtage vores affald? Og hvad med genbrug?

Naalakkersuisoq Kim Kielsen/

Eqqagassat ikuallanneqarsinnaasut sumiiffimmi ikuallanneqartassapput, eqqagassalli allat sumiiffinnut allanut, assersuutigalugu Kalaallit Nunaata avataanut assartorneqartassapput.

Sanaartukkat akuersissuteqarfigineqarpata eqqagassalerinissamut pilersaarummik peqassaaq. Tamanna inatsisini piumasaaqatigineqarpoq.

Sanaartukkat matuneqarpata, pinngortitaq aallartinnermi pissuserisimasaatut isikkoqartillugu qimanneqassaaq. Kisianni takuneqarsinnaasuaannartussaavoq ingerlataqartoqarsimasoq, kisianni sunniinerit minnerpaamiitinneqassapput.

Der er en affaldshåndteringsplan. Det affald, der kan forbrændes, skal brændes på stedet, mens andet affald skal transporteres til andre steder, f.eks. uden for Grønland. Eller det kan genbruges.

Når anlægget godkendes, skal der foreligge en klar plan for håndtering af affald. Det kræver lovgivningen. Der må ikke være nogen affaldshåndteringsproblemer. Vi vil ikke underskrive nogen aftaler uden en plan for affaldshåndtering.

Når anlægget er lukket, skal naturen forlades som i den tilstand da man startede. Men man vil altid kunne se at der har været aktiviteter, men påvirkningen skal være på minimum.

Jens Peter Kielsen:

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Greg Barnes ingerlaqqinnissaminut qanoq annertutigisumik kajumissuseqarpa, tassami suliassap sumiiffimmi ingerlataqarnerit ikiliartorfianni aallartinneqarnissaa pingaaruteqartorujussuuvoq?

Hvor stor er Greg Barnes motivation for at fortsætte, når så mange er imod mineprojekter, for det er meget vigtigt at projektet igangsættes i et område, hvor der er faldende aktiviteter? Vi har brug for det, for det er et godt projekt.

Greg Barnes/Tanbreez

Maannakkut 240 mio. koruunit atoreerpakka, aammalu aningaasat taakkua pissarsiaqarfiginissaannut kajumissuseqarpunga annertuumik.

Tak. Jeg har hidtil brugt 240 mio. kr., og jeg er meget motiveret for at få noget ud af disse penge.

Simon Simonsen:

Suliareqqiineq maani pisinnaava?

Suliffissat 160-it taakkua maani atorfissaqartippavut. Nalunngilarput Nalunaq matoreersoq. Nalunaq suliareqqiinnermut atorneqarsinnaassanngila?

Kan oparbejdningen på det kemiske anlæg ske her?

De 160 arbejdspladser har vi brug for her. Vi ved at Nalunaq er lukket. Kan man ikke benytte sig af Nalunaq til oparbejdningen?

Greg Barnes/Tanbreez

Suliareqqiisarfik teknologiimik allarlunnarmik tunngaveqartoq atorneqartussaavoq. Ajoraluartumik Kalaallit Nunaanni suliareqqiinissaq imminut akilersinnaanngilaq.

Meget lidt kan benyttes her, for anlægget i Nalunaq er forskelligt fra vores mine. Der skal anvendes en helt anden oparbejdningsteknologi. Oparbejdningen kan desværre ikke betale sig i Grønland.

Simon Simonsen:

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Nalunaq ingerlatseqatigiiffittut ingerlanneqarsimavoq, matoqqasimasorujussuuvooq, aammalu uagutsinnut qinikkanut annertoorujussuarmik unammilligassaqartitsisimalluni.

Ingerlatseqatigiiffik qanoq ittoq Tanbreez-imi atornerparpa? Piginnittuunissaq qanoq eqqarsaatigineqarpoq-tassami misilittakkavut malillugit ingerlatanut tassangaannaq unissinnaasunut malinnaaniarneq ajornakusoortorujussuusinnaavoq.

Nalunaq har eksisteret i en selskabsform, der har været meget lukket, og har voldt store udfordringer for os som folkevalgte.

Hvilken selskabsform er der her tale om i Tanbreez? Hvordan er ejerskabet tænkt – for det er vores erfaring, at det kan være svært at følge med i aktiviteter, der pludselig kan stoppe? Er der en chance for at få (købe) aktier i TANBREEZ? Vi vil også meget gerne vide, hvor meget vi kan deltage i.

Greg Barnes/Tanbreez

Aningaasassanik nassaarniassagutta innutaasut tassani peqataatissinnaavagut. Suliffeqarfik ataasiinnarmik pigineqartuussappat imaluunniit arlalinnik piginnittoqassappat, tamatumunnga piffissami aggersumi isumaqatiginninniarnarit apeqqutaasussaapput. Nunaqavissut amerlanerusut ingerlatatsinni piginnittuulernissaat pingaartipparput. Nunaqavissunik piginnaanngorsaassaagut, aamma aqutsisutut inissisimaffinni.

Selskabet er et privatejet selskab; måske kan der blive tale om at blive børsnoteret. Det kommer an på IBA-forhandlingerne med alle parterne. Skal vi finde penge, kan vi inddrage befolkningen her. Skal det være enmandsvirksomhed eller med flere ejere vil dette afhænge af forhandlinger den kommende tid. Vi lægger vægt på at der kommer flere lokale som ejere i vores aktiviteter. Vi skal opkvalificere lokale også til lederfunktioner.

Departementschef Jørn Skov Nielsen/ Naalakkersuisoqarfimmi pisortaq Jørn Skov Nielsen

Piumasaqaataavoq pīaanissamut akuersissut taamaallaat aktiaatileqatigiiffimmut Kalaallit Nunaanni nalunaarsorsimasumut tunniunneqarsinnaasoq. Tamatumunnga pissutaasut arlaqarput, kisianni pingaarnerit ilaat tassaavoq ingerlatseqatigiiffik Kalaallit Nunaanneersoq nakkutigiuminarnerrummat, minnerunngitsumik akileraarutinut akiliutinut tunngatillugu.

Tamatuma saniatigut piumasaqaataavoq ingerlatseqatigiiffik taamaallaat aatsitassarsionermik suliaqarnermik ingerlataqassasoq. Piumasaqaatit allat aningaasaatit aqqissugaanerannut il.il. tunngasuupput. Maleruagassani tamaginni sapinngisamik pitsaanerpaamik nakkutiginninnissaq aammalu Kalaallit Nunaannut akileraarutinit sapinngisamik pitsaanerpaamik pissarsiaqartitsinissaq siunertarineqarpoq.

Det er et krav, at en udnyttelsestilladelse kun gives til et grønlandsk indregistreret aktieselskab. Der er en række årsager hertil, men en af de væsentligste er at det er nemmere at kontrollere et grønlandsk selskab, ikke mindst for så vidt angår skattebetalinger.

Der stilles desuden krav om at selskabet kun må beskæftige sig med råstofvirksomhed. Andre krav er rettet mod kapitalstrukturen m.m. Alle reglerne har til formål at sikre den bedst mulige kontrol og det bedste mulige skatteudbytte til Grønland.

Sofiannguaq Lund:

Piiaanermit pissarsiarineqartunit allaanerusut suut qallorneqarsinnaassappat, aammalu taakkua qanoq suliarineqassappat? Saniatigut tunisassiarineqartut avatangiisinut navianaateqassappat?

Hvad vil man kunne få op af andre end dem man får ud af udvindingen, og hvordan vil man behandle disse? Vil biprodukterne være farlige for miljøet? Hvilken påvirkning vil mineralerne have?

Styrelseschef Søren Hald Møller/ Aqutsisoqarfimmi pisortaq Søren Hald Møller

Nassuiaatiniippoq saffiugassap piiarneqartussap immikkoortui tamarmik qanoq suliarineqassanersut. Siunnerfigineqarpoq saffiugassamik suliarinninneq avatangiisinut sunniuteqarnerlussanngitsoq. Avatangiisini toqunartoqalertussaangilaq, aamma pinngortitaq eqqaaniittoq sunnernerlunneqartussaangilaq. Ataatsimoortumik naliliinermiippoq suliasami nassuiarneqartumi avatangiisinut pinngortitamullu annertuumik sunniisoqassanngitsoq, aammalu naatsorsuutiginnilarput aatsitassarsiornermik suliaqarnerup malitsigisaanik malunnaatilimmik mingutsitsisoqassasoq.

Saffiugassaq piiarneqartussaq pingasunik akoqarpoq. Aappaluttoq naleqarnerpaaq suliarineqartussaavoq avammullu annissorneqartussaalluni. Qaqortoq avammut tuniarneqartussaavoq. Qernertoq ingerlatseqatigiiffiup allatut atorluarnissaanut periarfissarsinngippat tatsimi inissinneqassaaq. Neriuppugut.

Det ligger i beskrivelsen hvordan man behandler alle dele af den malm, der skal brydes. Målet er bearbejdningen af malmen ikke skal påvirke miljøet negativt. Der vil ikke være forgiftning af miljøet, og ske en negativ påvirkning af naturen omkring. Det er den samlede vurdering at i det beskrevne projekt vil der ikke være en væsentlig påvirkning af miljøet og naturen, og vi forventer ikke nogen mærkbar forurening som følge af minevirksomheden.

Den malm der skal brydes, består af 3 elementer. Det røde, som er det mest værdifulde, skal oparbejdes og eksporteres. Det hvide skal også eksporteres. Det sorte, som ikke er specielt giftigt i forhold til det eksisterende miljø, skal deponeres i søen, hvis ikke selskabet finder en måde at udnytte det på. Det håber vi.

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Greg Barnes/Tanbreez

Naatsorsuutigaarput qernertoq aatsitassat allat qaqitatta saniatigut qarmasissianut atussallutigu. Qaqortoq igalaaminermut atorneqassaaq. Marraq aamma atorneqassaaq, assersuutigalugu perusersartarfiit natiinut. Ullumi takutitavut assersuutigalugu aalisakkanut uumatitsivinnut igalaaminermik sanaajusunut atorneqarsinnaapput. Misissuinerit suliarineqassapput, taakkualu takutissavaat periarfissat allat qanoq atorluarneqarsinnaanersut.

Vi regner med at vi kan bruge den sorte til mursten, udover de andre mineraler vi får op. De hvide vil blive brugt til glas. Ler vil det også blive brugt til eks. toiletgulve. Det vi viste i dag kan eks. bruges til fiskeakvarier. Undersøgelser vil blive foretaget, og disse vil vise hvilke andre alternativer der kan udnyttes.

Sofiannguaq Lund:

Vi ved, at der er uran i projektet, og at vi ikke må spørge om det, men hvad havde man tænkt sig?

Departementschef Jørn Skov Nielsen/ Naalakkersuisoqarfimmi pisortaq Jørn Skov Nielsen

Aatsitassat qinngornernik ulorianartunik akullit, soorlu urani aamma thorium Killavaat Alannguanniittoq, maannamut akuersaangilluinnarnissamik politikkeqarnermi annertussuserititassat inorpaat. Taamaalluni naatsorsuutigineqarpoq peqarfimmi piiaanermut tunngatillugu taamatut ittunik ajornartorsiutitaqassanngitsoq.

Nultolerancen for uran er nu ophævet. (Der blev forklaret detaljeret om grænseværdierne for særligt uran). Indholdet af radioaktive mineraler såsom uran og thorium i Kringlerne ligger under niveauet for den hidtidige nul-tolerance politik. Der forventes således ingen problemer af den art knyttet til en udnyttelse af forekomsten.

Sofiannguaq Lund:

Tamatuma pinngortitaq avatangiisillu eqqaaniittoq qanoq sunnissavaa?

Hvordan vil dette påvirke det omkringliggende natur og miljø? Hvad med biproduktet? Hvordan vil det have indflydelse på fåreholderne og fiskerne?

Naalakkersuisoq Kim Kielsen/

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Misissuinerit takutippaat peqarfik killissarititaasut inorujussuarlugit akoqartoq, aammalu tummakatsinnit annikinnerujussuarmik. Maani tamanna eqqaanngilara, pissutigalugu tamanna pinngortitamut avatangiisinullu tunngatillugu ajornartorsiutaasussatut tikkuarneqanngimmat. Tatsimut inissinneqartussat avatangiisinut eqqaaniittunut ajornartorsiortitsilertussaangillat.

Undersøgelsen viser, at forekomsten er langt under grænsen, og meget mindre end det vi træder på. Jeg har ikke nævnt dette her, da der ikke er peget på som problem i forhold til natur og miljø. Det, der vil blive placeret i søen vil ikke udgøre et problem for det omkringliggende miljø. Blyindholdet vil være højere, og det vil vare i 5 år. Jeg er ikke bekymret. De gør et hensynsfuldt arbejde, som vil blive nøje iagttaget.

Jens Jørgen Petersen:

Dieseli atorineqartussaavoq. Kina tassani pilersuisuussava aamma qanoq annertutigisoq atorineqartussaava?

Det er diesel der vil blive brugt. Hvem skal levere denne og hvor meget vil blive brugt?

Nikolaj P Brandt - MT Højgaard/

Ilaatigut Polaroil oqaloqatigaarput. Taassuma sumiiffik ilisimaarilluarpa aammalu umiarsuaateqarluni. Ukiumut dieseli 6,7 mio. literiusussaavoq, ukiumut sisamariarluni aatsitassarsiorfimmukaassisoqartassalluni.

Vi har talt med blandt andet Polaroil. De kender området, og de har skibene. Der vil blive tale om ca. 6,7 mio. liter diesel om året, som bringes til anlægget 4 gange om året.

Naggataarutaasumik oqaaseqaatit:

Afsluttende bemærkninger:

Borgmester Jørgen Wæver Johansen/

Taama amerlatigisut takkummata nuannaarutigaa. Innuttaasut suliffeqarfiillu sammisamut soqutiginnittut tassani takuneqarsinnaavoq, aammalu uagut qinikkat ingerlatat assigiinngitsut tapersersortussaavagut. Qaammatini tulliuttuni pisussanngortut pingaaruteqartorujussuusussapput. Kommunip, Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiillu akornanni IBA-mut isumaqatiginninniarnit pisussapput, tamatumalu kommunimi kissaatitsinnik oqariartuuteqarnissatsinnut pitsaalluinnartumik periarfissittussaavaatigut. Taamaattumik innuttaasunit suliffeqarfinniillu oqariartuusaasut uagutsinnut qinikkanut suliap ingerlaqqinnerani pingaaruteqartorujussuusussapput.

Tanbreezip suliniutaa pillugu tamanut ammasumik tusarniaaneq
Offentligt høringsmøde vedrørende TANBREEZ projektet

Jeg er glad for at så mange mødte op. Det er et udtryk for at befolkningen og virksomhederne er interesseret i emnet, og vi som folkevalgte, skal støtte om omkring de forskellige aktiviteter. Det der kommer til at ske de kommende måneder vil være meget vigtigt. Der vil ske IBA forhandlinger mellem kommune, selvstyret og virksomheden, og dette vil give os i kommunen en rigtig god mulighed for at give udtryk for vores ønsker. Budskabet fra befolkningen og virksomhederne er derfor vigtige for os folkevalgte i det videre proces.